

BEELDEN IN DE STAD

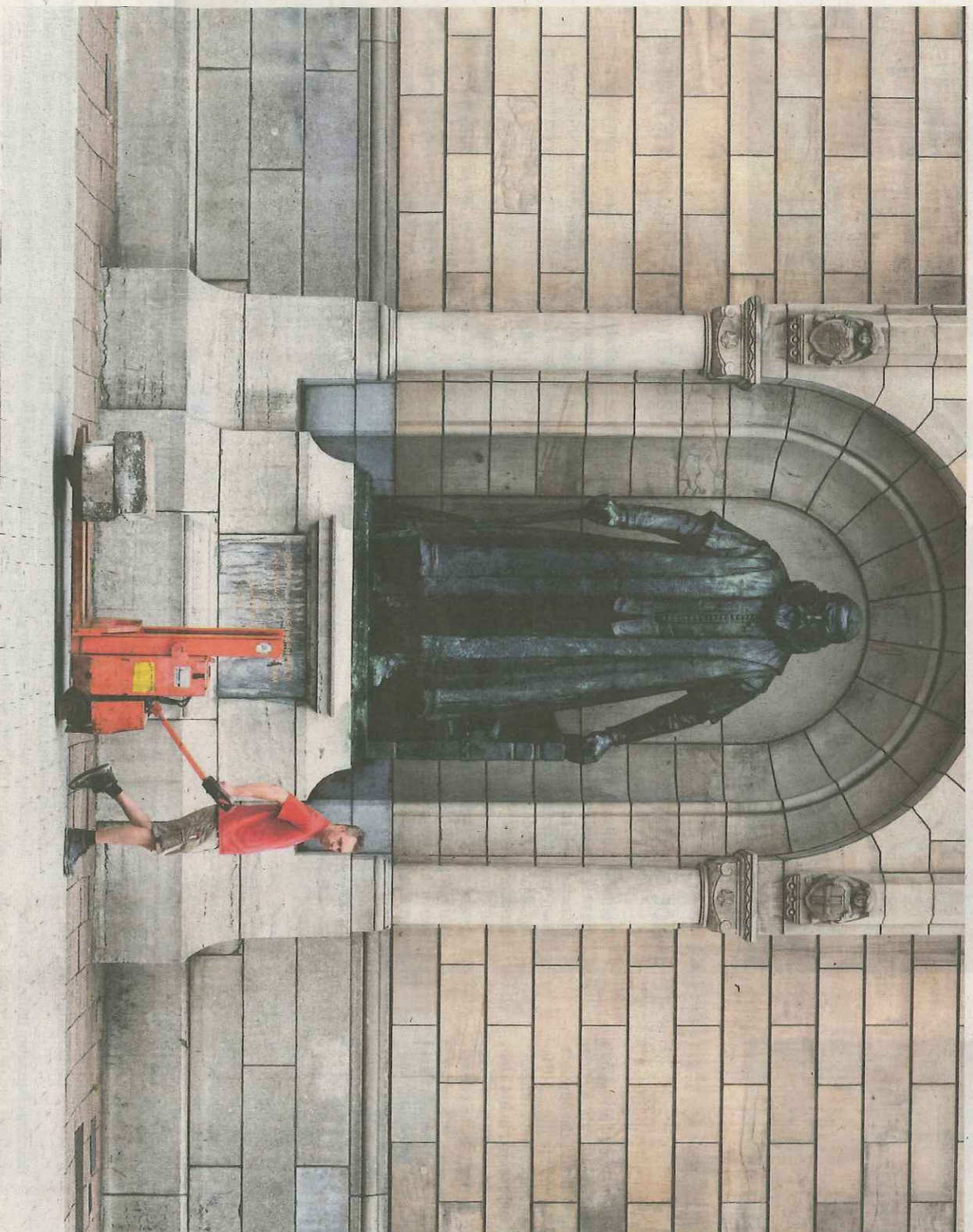

FOTO RIEN ZILVOLD

Serie Beelden in de stad

Er is nergens zoveel kunst op straat als in Rotterdam.

Mede dankzij de 'procentregel' tijdens de wederopbouw staan er in de stad ruim duzend kunstwerken in de publieke ruimte. Sommige springen in het oog, anderen staan in woonbuurten, genegeerd of juist gekoesterd door buurtgenoten.

Voor deze serie kozen Rotterdamse redacteurs van NRC een beeld.

De man die Rotterdam op de kaart zette

Met de onverwachte wending van de collegievorming op het Rotterdamse stadhuis, waar de grootste partij Leefbaar Rotterdam aan de kant is geschoven, wordt er al gesproken van een koningsdrama. Een zwaar woord voor een bloedeloos neveneffect van de democratie. Vooral als je bedenkt dat buiten het stadhuis, aan de gevel onder de burgemeesterskamer, het standbeeld staat van Johan van Oldenbarnevelt, de hoogbejaarde staatsman die na een vuil machtsspel à la House of Cards uiteindelijk op het schavot zou sterven.

Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619), een telg uit een regentfamilie, was van 1576 tot 1586 pensionaris van Rotterdam. Tijdens zijn ambtsperiode zorgde hij voor een sterke uitbreiding van de haven en groeide Rotterdam uit tot de tweede handelsstad van Holland. Geen verrassing dus dat de hoogste onderscheiding van de stad naar hem vernoemd is (de Van Oldenbarnevelpenning) en dat hij geëerd wordt met een standbeeld, dat sinds 1920 het stadhuis aan de Coolingszijde siert.

In 2015, bij de viering van de bouw van het honderdjarige stadhuis, werd bekend dat het bronzen standbeeld een schenking was, nadat burgemeester Aboutaleb vier verzegelde enveloppen van bijna

een eeuw geleden uit een kluis opende. De schenkingsbrieven bleven al die tijd geheim, conform de afspraak met de gulle gevers des tijds. De grootste gift blijkt van Samuel Muller te komen, ondernemer en tussen 1903 en 1911 wethouder in Rotterdam, die 10.000 gulden beschikbaar stelde. De beeldhouwers Charles de Wijk (ontwerp) en Arend Odé (uitvoering) deden de rest.

Van Oldenbarnevelt zorgde voor een sterke uitbreiding van de haven

Van Oldenbarnevelt verkreeg zijn naam en faam pas na zijn tijd in Rotterdam. Vanaf 1586, op het hoogtepunt van de Tachtigjarige Oorlog, werd hij landsadvocaat van de Staten-Generaal, een functie vergelijkbaar met die van de huidige premier. Van Oldenbarnevelt, een pragmatische maar ook kille staatsman, wist in 1609 het Twaalfjarig Bestand te sluiten met de Spanjaarden. Dit was tegen het zere been van Maurits, prins van Oranje en legeraanvoerder, die de oorlog liever voortzette. Die had bovendien nog een appeltje te schillen met Van Oldenbarnevelt, nadat die

eerder Maurits een veldtocht liet ondernemen die voor hem en zijn leger bijna deastruus afliep.

Na een hoog opgelopen kerkelijk conflict dat ook de politiek begon te beheersen, wist Maurits op machiavellistische wijze Van Oldenbarnevelt te framen als iemand die niet zuiver in de leer was. De prins arrangeerde een politiek showproces waarin Van Oldenbarnevelt werd beschuldigd van handverraad. Van Oldenbarnevelt werd door een speciale rechtbank schuldig bevonden, veroordeeld en onthoofd. Deze grimmige moord op de 71-jarige staatsman werd zelfs in die hardvochtige periode als barbaars beschouwd.

Op het beeld aan de Coolingsingel zien we dat Johan van Oldenbarnevelt net uit zijn stoel is opgestaan. Ondanks zijn strenge blik straalt hij rust en beheersing uit. Van Oldenbarnevelt leunt op zijn 'stokske', de wandelstok waarmee de oude patriarch het schavot bestreeg. In zijn gedicht *Het Stokske* gebruikte Vonde Oldenbarnevelt, de wandelstok als metafoor voor de tragische gebeurtenis: „Mijn wens behoeft u onverrot, o stok en stut die geen verraader, maar 's vrijheids stut en Hollands vader, gestut hebt op dat wreed schavot.“

Lotfi El Hamidi